

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

VALINTAESITYS

Varsinais-Suomen MYR 20.10.2025

Uudistuva ja osaava Suomi 2021 – 2027
EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma

Hankkeen julkinen nimi

Osaamista alaikäisten rikosten torjumiseksi

Hakemusnumerot/Ryhmähanketunnus

210275, 210285 ja 210286 / R-02527

Saapumispäivämäärä

30.5.2025

Diaarinumerot

EURA 2021/210275/09 02 01 01/2025/KESELY
EURA 2021/210285/09 02 01 01/2025/KESELY
EURA 2021/210286/09 02 01 01/2025/KESELY

Käsittelijä

Minna Koivukangas

Viranomainen

Keski-Suomen ELY-keskus

Hakijan virallinen nimi/Toteuttajat

Päätoteuttaja: Valo-Valmennusyhdistys ry
Osatoteuttajat: Varsinais-Suomen Sininauha ry ja
Turun Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys –
Kristliga Föreningen för Unga Män i Åbo ry

Toimintalinja

4. Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi

Erityistavoite

4.3. Yhdenvertaiseen osallisuuteen

Alkamispäivämäärä

1.1.2026

Päättyispäivämäärä

31.12.2028

Hankkeen sisältö

HANKKEEN TARVE

Varsinais-Suomessa on tarve kehittää toimia lasten ja nuorten häiriökäyttäytymiseen puuttumiseen, jengiytymisen ehkäisemiseen sekä rikoksilla ja väkivallalla oireilevien nuorten auttamiseen. Alaikäisten nuorten tekemät ryöstöt ja pahoinpitelyt ovat lisääntyneet alueella merkittävästi viime vuosina (Turussa alaikäisten tekemät väkivaltarikokset vuonna 2021 kaikkiaan 1349 kpl -> vuonna 2023 kaikkiaan 2308 kpl).

Palveluja tälle kohderyhmälle ei joko ole tai ne eivät kohtaa. Nuorisorikollisuuden ehkäisemiseen ei ole olemassa mitään tiettyä keinoja tai pikaratkaisua eikä vastuu ole kenelläkään yksittäisellä viranomaisella, tms. taholla. Moniammatilliselle yhteistyölle on tarvetta ja rikolliseen käyttäytymiseen on pyrittävä puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

HANKKEEN TAVOITTEET

Hankkeen tavoitteena on lisätä nuoria kohtaavien ammattilaisten osaamista vakavammilla rikoksilla oireilevien nuorten kohtaamiseen sekä ko. nuorten rikoskierteen katkaiseminen. Monesti nuoria kohtaavat ammattilaiset, esim. opettajat ovat pedagogisia ammattilaisia, mutta heiltä puuttuu erittäin vaativien nuorten kohtaamiseen tarvittavat taidot ja työkalut. Aikuisten / ammattilaisten sanomiset eivät välttämättä vaikuta nuoriin lainkaan tai vaikuttaa jopa rikoksia lisäävästi ja sitä varten tarvitaan koulutettuja kokemusasiantuntijoita / vertaisia rikoskierteen katkaisemiseen.

Hankkeen tavoitteet voidaan jakaa kolmeen:

1. Lisätä ja ylläpitää ajantasaista tietoa kentältä nuorten tilanteista ja ilmiöistä rikoksilla oireilevien nuorten näkökulmasta sekä lisätä ammattilaisten ymmärrystä nuorten ajatusmaailmasta.
2. Kohderyhmän nuorten rikoskierteen katkaiseminen sekä nuoria kohtaavien ammattilaisten ajattelu- ja toimintatavan muutos: Rikoksilla oireileva nuori nähdään omana itsenään, eikä nuoren tekojen kautta ja ymmärretään vertaisuuden merkitys rikoskierteen katkaisemisessa. Uskalletaan käyttää vertaisia sekä kokemusasiantuntijoita muiden asiantuntijoiden (esim. opettajat, kuraattorit) tukena.
3. Kohderyhmän nuoret ohjautuvat alueen jo olemassa oleviin palveluihin/hankkeisiin. Ko. hankkeet ja palvelut tuottavat organisaatiot, eli kohderyhmäorganisaatiot, saavat tarvittavan tuen kohderyhmän nuorten ohjaamiseksi ja kohderyhmän nuoret saavat tarvitsemansa tuen voidakseen olla palveluissa.

UUTUUS-/LISÄARVO

Alaikäisten nuorten tekemät vakavammat rikokset vähenevät, koska:

1. Hankkeella muutetaan toiminta- ja ajattelumalleja kohderyhmän nuorten kanssa toimimiseen. Hankkeen myötä eri toimijat viranomaisista koulumaailmaan ja nuorisotyöntekijöihin toimivat yhdessä yhteisillä rajoilla ja työpareina myös muiden kuin hanketyöntekijöiden ammattilaisten kanssa.
2. Nuorten kanssa toimivien organisaatioiden ja niiden henkilöstön yhteistyö lisääntyy, jolloin alaikäisten rikoksilla oireilevien nuorten ohjautuminen palveluihin on sujuvampaa ja ylipäättään mahdollista sekä sitä kautta nuorten sitoutuminen yhteiskuntaan paranee ja opiskelu sekä työ tulevat aiempaa mahdollisemmaksi ja alaikäisten tekemien rikosten, erityisesti ryöstöjen ja pahoinpitelyjen vähenee.
3. Koulutettujen kokemusasiantuntijoiden ja vertaisten käytöstä saadaan toimintamalli, jonka kokemusten avulla rikoksilla oireilevien nuorten huomion herättäminen sekä kiinnittäminen yhteiskuntaan helpottuu. Alaikäisiä nuoria ohjaavat ammattilaiset, esim. oppilashuolto ja sosiaalityöntekijät, tunnistavat koulutetun kokemusasiantuntijan hyödyt ko. asiakasryhmän kanssa ja tulevat käyttämään kokemusasiantuntijoita nuorten tukena.
4. Alaikäiset vakavammilla rikoksilla oireilevat nuoret kokevat tulevansa kuulluiksi ja löytävät ohjaajan tuella itselleen mieluisan polun rikoksettomaan elämään ja omaan tulevaisuuteensa. Yhteishankkeella muodostetaan nuorelle polku varhaisvaiheen kiinnittymisestä koulutukseen ja työelämään.

Kyseessä on hankkeen alueella täysin uudenlainen malli, jossa eri kieli- ja/tai kulttuuritaustaiset nuoret tukevat vertaistukityyppisesti nuorempia vastaavan kieli- ja/tai kulttuuritaustan omaavia nuoria ja pystyvät huomioimaan kulttuurieroja ja ymmärtämään heidän arkeaan. Myös kokemusasiantuntijoiden käyttö tässä tarkoituksessa on alueella ollut erittäin vähästä, vaikka vertaisuuden merkitys nuorille tiedetään olevan hyvin vaikuttava tekijä. Sekä vertaisten että kokemusasiantuntijoiden käyttö Varsinais-Suomen alueella lisääntyy ja tehostaa alaikäisten vakavammilla rikoksilla oireilevien nuorten ohjausta rikoksettomaan elämään ja oman polkunsä löytämiseen. Hankkeessa kehitetään hyvin laajasti nuorten kanssa työskentelevien organisaatioiden ekosysteemiä rikosten torjumisen näkökulmasta.

KOHDERYHMÄ JA OSALLISTUJIEN MÄÄRÄLLISET TAVOITTEET

Varsinaisena kohderyhmänä ovat alaikäisten nuorten parissa työskentelevät organisaatiot, esim. lastensuojelulaitokset/sijaishuolto, järjestöt, hyvinvointialue, kaupungit, oppilaitokset ja näiden organisaatioiden henkilöstö sekä kolmiomalliin ja sujuviin palvelupolkuihin osallistuvat vakavammilla rikoksilla oireilevat nuoret.

Päähakijan hakemuksella osallistuvien henkilöiden määräksi on arvioitu 80 (koulutuksessa olevia 20 ja työssä olevia 60). Osahankkeiden hakemuksilla osallistuvien henkilöiden määräksi on arvioitu 95 (koulutuksessa olevia 50 ja työssä olevia 45) ja 125 (koulutuksessa olevia 80 ja työssä olevia 45).

KONKREETTISET TOIMENPITEET

Työpaketti 1. Tilannekuvan ylläpitäminen

Tilannekuva nuorten tilanteista ja ilmiöistä on erittäin tärkeää erilaisten palvelujen kehittämisessä sekä ajantasaisen ja oikeassa paikassa tapahtuvan toiminnan varmistamiseksi. Hankkeessa kootaan nuorten parista ilmiötietoa sekä ajankohtaista tapahtumatietoa kentältä, nuorten parista, joten tietoa kerätään iltaisin paikoista missä nuorten tiedetään liikkuvan, eli keskustasta, lähiöistä ja kauppakeskuksista työparityönä sekä sellaisten koulujen välitunneilta, missä kyseisiä nuoria tiedetään olevan. Verkostoitumalla nuorten kanssa työtä tekevien organisaatioiden kanssa, kerätään ilmiötietoa myös muista organisaatioista. Hanke koostaa hankkeen saaman nuoria koskevan ilmiö- ja tapahtumatiedon neljä kertaa vuodessa ja jakaa sitä muille organisaatioille.

Työpaketti 2. Kolmiomenetelmän kehittäminen ja sen testaaminen

Kehitetään ja testataan alaikäisten nuorten vakavammilla rikoksilla oireilevien rikoskierteen katkaisevaa menetelmää, joka on nimeltään kolmiomalli. Kolmiomallissa hyödynnetään vertaisuutta yhteistyössä ammattilaisen kanssa. Kolmiomallilla työskentely tapahtuu ammattilaisen johdolla, mutta rikolliselta tieltä tai jengistä poispäässe vanhemman nuoren (vertainen) tai koulutetun kokemusasiantuntijan ja kohderyhmän nuoren kesken. Kokemusasiantuntijan tai vertaisen käytännöllinen osaaminen ja ammattilaisen teoreettinen tieto luovat nuorta tukevan monipuolisen kokonaisuuden. Ammattilainen varmistee keskustelun ohjautuvan oikeaan suuntaan, mutta ideaalitulanteessa lopputuloksena ammattilaisen rooli keskusteluissa vähenee ja nuori oppii ennen kaikkea vertaisohjaajaltaan/kokemusasiantuntijaltaan.

Työpaketti 3: Kunnioituksen pelikenttä -koulutuskokonaisuus

Koulutuksen kohderyhminä ovat kohderyhmäorganisaatiot, eli esim. koulut, nuorisotyön kenttä, oppilashuolto, hyvinvointialueen viranhaltijat, järjestyksenvalvonta, poliisi ja muut järjestötoimijat. Koulutuksia järjestetään webinaareina, läsnäolokoulutuksina tai etäkoulutuksina. Koulutuksissa

ammattilainen saa kokonaisvaltaisemman käsityksen miksi nuoret ovat tehneet niitä valintoja, jotka ovat johtaneet rikolliseen elämäntapaan. Suunnitteluvaiheessa on määritelty 6 koulutusmoduulia: tilannekuva, kohtaamistaidot, kokemusasiantuntijuus, neuropsykiatriset haasteet, erilaiset koulutuspolut sekä päihteet ja mielenterveys.

Työpaketti 4 Sujuvat palvelupolut

Työpaketti muodostaa kohderyhmän nuorille sujuvia palvelupolkuja olemassa olevassa palveluviidakossa. Työpaketin varsinaista kohderyhmää ovat sekä vakavammilla rikoksilla oireilevat nuoret sekä heidän kanssaan toimivat organisaatiot. Molemmat saavat hankkeelta tukea, hankkeen työntekijä toimii tulkkina nuoren ja organisaation välillä selvittäen kummallekin toistensa toimintatapoja ja syitä niihin. Kohderyhmän nuoret löytyvät työpaketille joko hankkeen tekemästä jalkautuvasta työstä, kolmiomallista tai hanketoimijoiden omista ja muiden organisaatioiden eri palveluista, esimerkiksi rikosseuraamuslaitokselta, etsivästä nuorisotyöstä tai oppilaitosten kuraattoreilta. Nuoren omaohjaaja (hankkeen työntekijä) keskustelee nuoren kanssa hänen palvelutarpeistaan ja sen mukaan kierrättää nuorta yhdessä sovituissa palveluissa. Yhteistyön ohessa alueelle muodostetaan kohderyhmän nuorten kanssa toimivien ekosysteemi, mikä tulee hankkeen aikana tutuksi kaikille Varsinais-Suomen nuorten kanssa toimijoille (yhteistyön kautta), jotka näin osaavat pyytää opastusta ko. nuorten ohjaamiseen ekosysteemistä.

TULOKSET

Konkreettisena tuloksena hankkeeseen osallistuneiden nuorten osallisuus, sosiaalinen toimintakyky, vuorovaikutustaidot sekä elämäntilanne paranevat ja rikoksilla oireilu vähenee. Tätä tulosta pyritään arvioimaan sekä nuoren että ohjaajan näkökulmasta. Arviointi tulee olemaan hyvin keskustelevaa ja positiivisia menetelmiä käyttävää. Hankkeeseen osallistuvat nuoret etenevät kohti koulutusta ja/tai työelämää. Nuori ei välttämättä pysty etenemään hankkeen jälkeen suoraan työelämään tai koulutukseen, mutta hän saa taitoja, näkemystä ja itseluottamusta kohti tätä tavoitetta. Nuorten kanssa toimivien ammattilaisten ymmärrys vertaisuuden/kokemuksellisuuden mahdollisuuksista ja hyödyistä kasvaa, ja niiden käyttöä lisätään. Ammattilaisten ymmärrys alaikäisten vakavammilla rikoksilla oireilevien nuorten tilanteista ja ajatusmaailmasta lisääntyy.

Työpaketti 1. Tiedote yhteistyökumppaneille/sidosryhmille 4 x vuodessa nuorten ilmiötiedosta. Yhteistyökumppaneiden/sidosryhmien ammattilaisten tapaamisia ja niissä tapahtuvaa tiedon vaihtoa yhteensä koko hankkeessa 1100 kpl.

Työpaketti 2. Kolmiomallia pilotoi koko hankkeessa 100 kpl nuoria ja 26 kpl muita kuin hankkeen ammattilaisia sekä vertaisnuoria 15 kpl. Kolmiomallin kuvaus tulee verkkoon kaikkien saataville.

Työpaketti 3. Koulutuksia (lähi/etä/hybridi) yhteistyökumppaneille/sidosryhmille pidetään koko hankkeessa 60-80 kpl (moduuleja).

Työpaketti 4. Palveluihin ohjattuja nuoria koko hankkeessa 60 kpl. Esimerkkipolkuja erilaisista nuorten poluista selviytyä rikoksettomalle tielle sekä kuvausta tekijöistä, mitkä ovat vaikuttaneet kussakin polussa. Ekosysteemin tapaamisia 12–18 kertaa. Ekosysteemin kuvaus sekä yhteystiedot hanketoimijoiden verkkosivuille sekä tiedote yhteistyökumppaneille/sidosryhmille.

TOIMINNAN JATKUVUUS HANKKEEN JÄLKEEN

Hankkeesta jää toimiva vakavammilla rikoksilla oireilevien nuorten nuorisotyön ekosysteemi, joka sekä korjaa että kehittää itse itseään. Hankkeen myötä yhteistyön tekeminen jää toimijoille käyttöön, koska hankkeen toimintamallit ovat toimivia, tehokkaita ja kaikkia hyödyttäviä. Varsinais-Suomen Sininauha, Valo-Valmennusyhdistys ja Turun NMKY ovat merkittävässä roolissa Varsinais-Suomen nuorisotyön kentällä ja pitävät toimintaa yllä myös hankkeen päättymisen jälkeen. Yhteistyötä jatketaan eri toimijoiden kanssa myös hankkeen päättymisen jälkeen, koska se on ainoa toimiva tapa saada rikoksilla oireilevia nuoria sitoutettua takaisin yhteiskuntaan.

Maantieteellinen kohdealue

Varsinais-Suomi

Lisätietoja hakemuksesta

Ryhmähankehakemus on saapunut Keski-Suomen ELY-keskuksen käsittelyyn 30.5.2025.

Hakemuksesta on tehty Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 -ohjelman seurantakomitean hyväksymien yleisten ja erityisten valintaperusteiden mukainen arviointi haun päätyttyä. Keski-Suomen ELY-keskuksen rahoitusyksikön valintakokouksessa 19.9.2025 hakemuksen on katsottu täyttävän yleiset valintaperusteet sekä saavan riittävästi pisteitä erityistavoitekohtaisessa arvioinnissa tullakseen rahoitetuksi. Hakemuksesta on saatu kommentteja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen asiantuntijoilta.

Hakemus on esitelty Varsinais-Suomen maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön kokouksessa 27.6.2025. Myönteinen valintaesitys hakemuksesta on käsitelty yhteistyöryhmän sihteeristön kokouksessa 19.9.2025.

Myönteinen valintaesitys hakemuksesta käsitellään Varsinais-Suomen maakunnan yhteistyöryhmän kokouksessa 20.10.2025.

Ryhmähankekokonaisuus kohdistuu ainoastaan Varsinais-Suomeen. Hanke tukee alueen maakuntaohjelman toteutusta mm. seuraavien tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta:

Tavoite 6. Väestöryhmien potentiaali tunnistetaan ja hyödynnetään osallisuutta ja sosiaalista hyvinvointia tukien

-> 15. Tunnistetaan uusia yhteistyön, rahoituksen ja viestinnän keinoja, joilla voidaan vahvistaa maakunnan toimijoiden työtä heikommassa asemassa olevien väestöryhmien ja esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisemiseksi

-> 17. Rakennetaan varsinaissuomalaisen osallisuuden toimintamalleja, jotka tukevat aktiivista kansalaisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Tavoite 7. Saavutettava ja tehokas, tunnistettuihin tarpeisiin perustuva palveluverkko toimii arjen tukena. Ennaltaehkäisevään tukeen panostetaan koko elämänkaaren ajalla.

Kustannukset ja rahoitussuunnitelma (koko ryhmähankkeen osalta)

Kustannusarvio

Palkkakustannukset	588 793 euroa
Flat rate 40 % kehittäminen	235 516 euroa
Tulot (vähennetään kustannuksista)	0 euroa
Nettokustannusarvio yhteensä	824 309 euroa

Rahoitussuunnitelma

Haettava EU- ja valtion rahoitus	659 447 euroa	(80 %)
Omarahoitus: Yksityinen rahoitus	46 890 euroa	(n. 5,7 %)
Omarahoitus: Muu julkinen rahoitus	117 972 euroa	(n. 14,3 %)
Rahoitussuunnitelma yhteensä	824 309 euroa	

Rahoittajan arvio hankkeesta

Hanke on Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-ohjelman mukainen ja toteuttaa sen toimintalinjan 4. Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi erityistavoitetta 4.3. Yhdenvertaiseen osallisuuteen. Hanke täyttää yleiset valintaperusteet ja hakemus on erityistavoitekohtaisten valintaperusteiden mukaisessa arvioinnissa saanut riittävästi pisteitä tullakseen rahoitetuksi. Hanke myös edistää erityistavoitteen 4.3. rahoitettavalle toiminnalle asetettujen tuotos- ja tulostavoitteiden saavuttamista.

Hankkeen toimenpiteet kohdistuvat ammattilaisiin, joiden osaamista hankkeen toimenpiteillä parannetaan, mutta myös rikoksilla oireileviin nuoriin. Näiden nuorten osalta hankkeen toimenpiteillä (mm. nuorten kohtaamista ja ohjaamista) on heidän pärjäävyyttään parantava vaikutus ja toimenpiteet saattavat myös johtaa etenemiseen aina kohti koulutusta/työelämää. Palvelujen saavutettavuuteenkin hankkeella on vaikutusta erityisesti työpaketin 4 eli Sujuvat palvelupolut ja myös ekosysteemin muodostamisen kautta. Nuoria ohjataan hankkeessa eteenpäin jo olemassa oleviin palveluihin/hankkeisiin. Hankkeen kehittämistyö tuottaa lisäarvoa jo olemassa oleviin nuorten palveluihin mm. kolmiomallin sekä ekosysteemityön kautta.

Hankkeen toimenpiteillä nuorten pystyvyys ja pärjääminen paranee. Toimijoiden yhteistyö ja monialaisten palvelujen hyödyntäminen on hankkeessa keskeistä.

Hanke vastaa Varsinais-Suomen maakuntaohjelman tavoitteisiin.

Rahoittajan esitys

Hanketta esitetään rahoitettavaksi.

Ratkaisun mahdolliset perustelut ja jatkotoimenpiteet

Varsinais-Suomen maakunnan yhteistyöryhmän kokouksen 20.10.2025 jälkeen hakijoiden kanssa pidetään hankeneuvottelut hakemusten korjaus- ja täydennystarpeista. Myönteiset päätökset hankkeille pyritään tekemään ennen hankkeiden alkamista 1.1.2026.

Hankehakemusten korjaus- ja täydennystarpeita ovat **muun muassa**:

- Rajapinta kunkin hakijan normaaliin toimintaan sekä jo muuhun rahoitettuun toimintaan on avattava ja selkeytettävä. Mitä palveluja hanke tarjoaa ja mitä palveluja alueen jo olemassa olevat palvelut/hankkeet tarjoavat?

- Hankkeen konkreettisia toimenpiteitä kirkastettava. Kunkin toimijan roolia toimenpiteiden toteutuksessa selkeytettävä.
- ESR-hankkeiden kohderyhmänä eivät voi olla alle 16-vuotiaat nuoret, joten hankkeen kohderyhmänä olevien nuorten ikäraja on asetettava 16 vuotta.
- Määrälliset tavoitteet, kuten osallistuvien henkilöiden määrä/osahanke, on tarkistettava.
- Hankkeeseen mukaan tulevien yhteistyötahojen sitoutuminen hankkeen toteutukseen varmistettava.
- Hankkeiden kustannusarviossa on tehtäväkuvat paikoitellen hyvin suppeat. Kustannusarviot tarkistettava ja tarvittaessa korjattava.
- Vaatiiko 3 vuotta kestävä hankkeen vai voisiko toteuttaa lyhyempänä?